

Teksten van de dienst in de Kloosterkerk, op 18 juni 2023
Ds. Jan Tom Schneider (Jesaja 55, 10 en 11 en Johannes 6, 30 – 40)

Gebed om ontferming

Op de morgen van deze dag
Gaan we op zoek naar de geborgenheid van uw huis,
Heer, het leven en iedere dag daarin
Soms is 't slechts een aaneenschakeling van uren, van tijd
Zonder zinsverband
Gaat 't voor ons gevoel nergens over
En zien we onszelf als kleine zielen.
Doelloos en verdwaald, los van onze kern
De schouders kwijt waarop we behoren te staan.
Hoe broodnodig is 't dan om hier te zijn
Pas op de plaats te maken
Diepte te hervinden in ons platte bestaan
richting in onze schreden
en in dat alles vooral uw mildheid
daarom bidden wij u-

de morgen van deze dag kan licht werpen op onze vraag
bij wie we thuis zijn, thuis horen,
wie we verstaan, door wie we ons begrepen voelen
wie het bij ons uithoudt, wie van ons blijft houden.
Heer, maak gij ons daar weer bewust van
Wat ons voedt en energie geeft, en
Levensvreugde;
Wat 't is waarvoor we een extra stap zetten
En wie 't is die werkelijk iets toevoegt aan wie en aan wat we zijn.
Daarom bidden wij u-

Op de morgen van een dag als deze
Komen de beelden en verhalen nog eens langs
Van een boot die omsloeg bij Griekenland,
Een dam die ondermijnd werd in Oekraïene
Van ongelijke verdeling in de wereld:
Overvloed bij de een, tekort bij de ander.
Dat gij ons het vertrouwen geeft dat iedere nieuwe dag
Kansen biedt tot een ommekeer

Tot een verbetering, tot meer rechtvaardigheid
Daarom bidden wij u-

Opening van het woord.

Heer, Deze dag smakt naar tekenen van uw aanwezigheid met ons

In een beeld, een gebaar, een klank, in stilte, in een woord.

Open gij ons dan daarvoor zodat wij die ontdekken

En toelaten wat zij ons te zeggen hebben.

Dat vragen wij u om jesus wil-

We lezen in de diensten in juni en juli verhalen uit het Ev naar Johannes, elk geschreven rondom een zogenaamd "Ik ben" woord. De boodschap die Johannes met die woorden wil brengen lijkt te zijn: deze mens Jezus leefde zo in de nabijheid van God, dat we hem met namen durven noemen die boven alle namen uitgaan. Vandaag is dat deze naam: ik ben het brood dat leven geeft. En ik lees eerste enkele verzen uit de profetie van Jesaja, waar he gaat over een eeuwigdurend verbond.

Preek.

We hadden het pasgeleden, op een avond hier in de kerk, met ouders en grootouders van schoolgaande kinderen, over het danken voor dagelijks brood. Gemeente, mogelijk gebeurde dat bij u vroeger als kind of als ouder van uw kinderen nog automatisch: de handen vouwen en bidden: zegen deze spijs, en daarna eten. Het was die avond een mooi zoekend gesprek. De ene ouder zei zijn kind vooral niet te willen dwingen tot een gebed, maar wel zelf een voorbeeld te willen zijn door goed te leven. Een ander zei blij te zijn met het moment om samen met het gezin een kaars aan te steken, vóór het eten, een ritueel dat iets toevoegde aan de boterham. We spraken erover wat je eigenlijk wilt doorgeven van de oude verhalen aan de nieuwe generatie. Wat vertel je dan? Welke woorden passen bij jou en bij het kind, anno nu? En: durf je, bij het aansnijden van het brood, God nog ter sprake te brengen, omdat je vindt dat het brood dat wij delen voedt, maar dat het ook iets met je doet?

Gemeente, de bijbellezing van zonet, uit het Ev naar Joh, staat boordevol verwijzingen naar de oude verhalen van het Joodse volk. De hoorders, zo rond het jaar 90, moesten van de schrijvers vooral weten dat het leven en optreden van de rabbi uit Nazareth, rond het jaar 30, in het teken stond en verder

bouwde op het eeuwenoude joodse geloof. En was geen sprake van een nieuwe richting. Deze leraar Jezus, zo benadrukt de Johannes gemeente, verdiepte en vernieuwde het geloof van de vaders in de God van Israel. Er is een rode draad, verteld tegen de achtergrond van vertrouwde beelden, typerend voor het joodse volk: ingebakken en herkenbaar. Ik noem twee van die beelden.

In Joh wordt verteld over een menigte aan de rand van water, van een zee, zoekend naar een leider, die voor redding en resultaat moet zorgen! Ten overstaan van een morrend volk, dat een teken eist, van Jezus, dat hij de zoon is van God. "Wat voor werk doe jij," vragen ze hem.

Dit alles verwijst terug naar dat aloúde volk, bevrijd van de slavernij onder de Faraó, vertrouwend, zo lang als ze dat volhouden, op een onzichtbare en onbekende god. Zij zeggen: "Honger hebben we, Mozes, doe er iets aan, anders gaan we nog denken dat al die moeite om Egypte te verlaten tevergeefs was..." De boze bede van dát volk werd verhoord, voedsel viel uit de hemel, elke dag opnieuw, veertig jaar lang. In de vorm van manna viel het, dat betekent letterlijk: wat is dat? Alsof er een geheim in besloten ligt en je je bij iedere hap behoort af te vragen: wat eet ik? Aan wie heb ik dit leven te danken? Zodat het meer is dan vulling alleen. Het valt hen toe uit de hand van God, uit de hemel en is, zo lijkt 't, évengoed geestelijk voer.

Een ander gegeven, vanuit dat oude verhaal in de woestijn, krijgt hier in het Joh ev ook een vervolg, dat het manna van vandaag nooit bewaard kon blijven voor de volgende dag. Het was onmogelijk iets van het hemelse te conserveren, en dan eventueel te zeggen: ik bezit, ik bewaar iets van de eeuwigheid! Het manna moest meteen gegeten worden, het moest de mens in, pas daar kon het zijn dagelijkse heilzame werking krijgen. Alsof je het hemelse niet kunt vasthouden, het zal door de mens heen moeten gaan, om z'n effect te krijgen. Dat doet ons denken aan de wijze waarop de Eeuwige zich ooit had voorgesteld aan Mozes: Ik ben die ik ben; meer woorden krijgen we niet. Deze god valt niet in een hokje kunnen stoppen. En ook deze rode draad trekken de evangeliën van het NT door. In het ev van Mattheus antwoordt Jezus een keer op de vraag wie hij is met de wedervraag: wie zéggen ze dat ik ben? Wie zegt gij dat ik ben? De Eeuwige noch degene die we zijn zoon zijn gaan noemen, zijn te bezitten. Hun voeding aan de mensheid, het brood dat zij ons geven om ons te vullen en te vervullen, krijgt alleen handen en voeten door ons.

God en Jezus, het oude en het nieuwe manna, niet brood alleen- maar het in je opnemen hiervan moet tot vervulling leiden. Leven vraagt om méér dan

gevoed worden. Zo kan het volk in de woestijn voorbeeld zijn voor allen ná hen: die leeftocht van genade, die meteen gestalte moet krijgen, vandaag was 't er en morgen bidden we dat onze God ons wederom zal sterken, in lichaam en in geest. Dan reizen de mensen op de droge aarde, alert en bewust van wat zij ontvangen, reikhalzend uitziend naar wat ons toekomt, naar de zegen van die dag.

Ondertussen lijken God noch Jezus er te zijn er om te bewaren, vast te houden of neer te zetten. We zouden dat best willen- we doen 't wel bij elkaar. De een juist opwaarderen en prijzen, alsof die meer voorstelt dan een ander. Waardoor die eigenlijk niet meer mee kan doen in het gewone, menselijke verkeer. Of we declasseren, maken iemand minder en zorgen zo net zo goed dat iemand niet echt meedoet. We doen onze medemens van en onszelf daarmee tekort. Het manna, in het oude en in het nieuwe verhaal, laat zoiets niet toe. Want het wordt alleen wat, behoudt zijn vullende en vervullende kracht, door het door ons heen te laten gaan en te doen.

In de zomermaanden ziet u kunst in de kerk. Vandaag wijs ik graag op de Tränenflut van Sarah Reinbold uit Beieren. U liep er bij binnenkomst al zowat tegenaan. Het zijn honderden tranen van keramiek, gedrenkt in parelmoerlak. De stroom tranen staat voor oude pijn over verlies en verdriet uit haar verleden, heimwee, melancholie en onbeantwoorde vragen. Het bracht Sarah ertoe om herinneringen te koesteren, positieve en negatieve. Aan het werk daarmee komt veel pijn eindelijk los, en komt er ruimte vrij voor rust. De tranen glanzen en hebben zo zelfs iets lichts van een nieuw inzicht.

En wagen we het erop om als kijker vrij te interpreteren, dan durf ik er vandaag manna in te zien, een oud verhaal dat herinnerd moet worden, dat ons waakzaam houdt, alert maakt. Dan zullen we misschien zien dat het elke dag inzichten regent! Zodat we opnieuw weten wat voor werk er voor ons te doen is. Ik ben het brood dat leven geeft. Iets van de hemel in deze aarde, want het doet iets. Amen.

Voorbeden

Grote God

Wij danken u dat gij er bent om in ons zoeken op af te stemmen
Voor woorden die zoveel meer kunnen zijn dan letters alleen,
Die muren kunnen slechten tussen mensen en volken,
Het gesprek gaande kunnen houden
Kunnen voorkomen dat er bloed vloeit.

Wij danken u voor de veerkracht van de mens
Dat van zoveel toch een nieuw begin te maken valt,
Dat er vergeven kan worden en er weer vertrouwen kan groeien.

Wij bidden voor volken in de verdrukking
Voor het inzicht dat culturen van gelijke waarde zijn
En er niet één mag domineren.

Wij vragen uw steun voor mensen die leven in angst.
voor hen die ziek zijn, voor wie tijd kostbaar is
voor wie het afscheid nemen van degenen van wie ze houden zwaar valt.

Wij bidden voor mensen die met verlies moeten leren leven
van een geliefde, of het verlies van mogelijkheden omdat het leven kleiner
wordt.

Wij vragen uw steun voor hen die over ons zijn aangesteld
En bidden u voor Joyce Emanuel en haar familie in rouw
Voor Janny Vellekoop om kracht.
Wees gij dan met ieder van ons
En hoor ons in de stilte van dit uur.

Amen.
